

CD KLASSIEK

Zwanenzang
Jan Dismas Zelenka

Friedrich August I, bijgenaamd de Sterke, de niet onbesproken keurvorst van Saksen, overlijdt in 1733. Om de Poolse troon te verwerven, had de keurvorst het katholiecisme omarmd. Voor de katholieke eredienst in het verder geheel protestantse Saksen, zocht hij medewerkers in het nabijgelegen Praag, waar de jezuiteten een goede school hadden. Zo kwam Jan Dismas Zelenka (1679-1745) in 1716 uit Bohemen over. Bij het overlijden van de (protestants gebleven) keurvorstin in 1727, kwam er een 'katholieke' staatsbegrafenis in de Hofkirche terwijl er in de stad ook een lutherse dienst werd gehouden, waarvoor Bach overigens de muziek schreef.

Wanneer de keurvorst zelf in 1733 sterft, wordt zijn lichaam begraven in de kathedraal van Krakau, maar het hart bijgezet in de crypte van de Hofkirche in Dresden. In alle lutherse kerken wordt een gedachtenisdienst gehouden, waarna men een dag later in Dresden de katholieke plechtigheid houdt en de drie volgende dagen een plechtige requiem. De muziek voor al deze plechtigheden wordt geleverd door Zelenka. Niet alleen

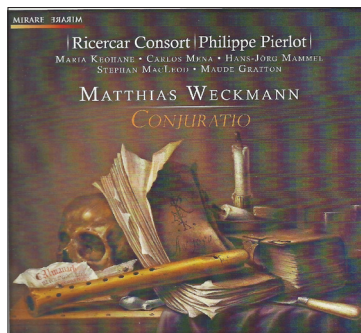
behoren deze werken tot het allermooiste dat Zelenka ons heeft nagelaten, ze bieden ons ook een staalkaart van de muziek aan het hof van Dresden.

Kerkmuziek speelde er een grote rol omdat op dat ogenblik nog niet zo heel veel opera's werden opgevoerd. Zelenka's werk is veeleer triomfalistisch: de sterfelijke van het menselijk leven en de eindige pretenties van machtige koningen komen amper boven het maaiveld, terwijl luid hoorgeschal en getrompet de bovenhand krijgen.

Zelfs het *Dies irae* klinkt opgewekt en feestelijk. Toch is het rouwaspect wel degelijk aanwezig, alleen ontbreken ons de referentiepunten uit die tijd om dat goed te onderkennen. Zo blijkt de schalmei, een voorloper van de hobo, in de vroege barok een typisch instrument voor rouwmuziek. We mogen niet vergeten dat de triomfantelijke sfeer van de katholieke rouwdienst wellicht moest contrasteren met de doorgaans veel treuriger lutherse rouwplechtigheden. De uitvoering door Collegium 1704 en Collegium vocale 1704 – met vier zangers per stem – is alleszins indrukwekkend genoeg om als 'koninklijk' te kunnen gelden. (JC)

Jan Dismas Zelenka, *Officium Defunctorum ZWV 47. Requiem in D, ZWV 46*, door Collegium 1704 en Collegium vocale 1704 onder leiding van Václav Luks, 2 cd's, Accent (distributie Codaex), ACC 24244, 35,50 euro.

CD KLASSIEK

Rampspoedmuziek
Matthias Weckmann

Carlos Mena is een van de belangrijkste altuszangers van het moment. Philippe Pierlot dacht aan hem toen hij met zijn Ricercar Consort muziek opnam van Matthias Weckmann (1618-1674). Weckmann, dominees-zoon en leerling van Schütz, bespeelde in Hamburg het orgel van de Sankt Jacobi. Hij richtte er een Collegium Musicum op dat de beste Duitse muziek uitvoerde naast vernieuwend werk uit Venetië en Noord-Italië. Zo drongen de nieuwste muzikale stromingen met enige vertraging ook door tot in Noord-Duitsland.

In 1663 werd Hamburg door de pest geteisterd. De bevolking werd gedecimeerd en ook Weckmanns echtgenote bezweek. In alle haast componeerde hij voor zijn eigen begrafenis het motet *In te Domine speravi*. Samen met *Zion spricht: der Herr hat mich verlassen* en *Herr, wenn ich nur dich habe* is deze compositie een bijzonder getuigenis van de wisselwerking tussen de gebeurtenissen van de tijd en het denken en scheppen van een begenadigd musicus. En zoals steeds is de uitvoering door Philippe Pierlot en de zijnen uiterst klassiek en verfijnd. (JC)

Matthias Weckmann, *Conjuratio*, door het Ricercar Consort onder leiding van Philippe Pierlot met solisten Maria Keohane (sopraan), Carlos Mena (altus), Hans-Jörg Mammel (tenor), Stephan Macleod (bas) en Maude Gratton (orgel), Mirare (distributie harmonia mundi), MIR 204. 22,50 euro.

BOEK NON-FICTIE

Door de tranen heen
Susan Spencer-Wendel

Wanneer bij Susan Spencer-Wendel op haar 44ste de fatale spierziekte ALS wordt vastgesteld, besluit ze de tijd die haar rest niet met tranen, maar met blijdschap te vullen. Ze maakt zeven reizen met zeven dierbaren. En daarover gaat dit boek.

Het verhaal begint bij die laatste reis, tijdens dewelke haar

jongste zoontje centraal staat. Het hele gezin zwemt met een dolfijn. Susan kust de grijze reuzin voor de foto, maar bij het bekijken van de foto enige tijd later ziet ze vooral haar man John die haar optilt uit het water, haar steun en toeverlaat van wie ze nog veel meer is gaan houden nu ze bijna niet meer kan bewegen.

Voor ik afscheid neem is het relaas van een drukbezette journaliste, rechtbankverslaggever voor *The Palm Beach Post*, en moeder van drie die ongeneeslijk ziek wordt en daarover haar laatste boek schrijft. Ondergetekende moest op de eerste bladzijde al een zakdoek bovenhalen, maar Spencer-Wendel weet als volbloed schrijfster, geholpen door Bret Witter, prima de balans te houden. Zo blijft het boek altijd aangenaam leesbaar. Het is een les in levenskunst en de kunst van het afscheid nemen.

Door het verhaal van die laatste maanden heen, vertelt de schrijfster openhartig over haar

leven. Ze is een adoptiekind, dat haar adoptie moeder veel verdriet deed door op zoek te gaan naar haar biologische moeder. Maar wil niet iedereen zijn afkomst kennen? Afscheid nemen, is ook je verzoenen met je dierbaren. Een vreemde Amerikaanse vrouw wordt op elke bladzijde meer een vriendin, met wie de lezer zich na een tijdje heel vertrouwd gaat voelen. Het levensverhaal wordt verfilmd door Universal. (LW)

Bret Witter & Susan Spencer-Wendel, *Voor ik afscheid neem. Herinneringen aan het mooiste jaar van mijn leven*, Bruna Uitgevers, Utrecht, 2013, 352 blz., 18,95 euro.

BOEK ERFGOED

Belgische brouwers
Erik Verdonck

Belgisch bier is een wereld op zich. Nergens op onze planeet is er een dergelijke verscheidenheid te vinden. Freelance-journalist Erik Verdonck reist

met de lezer door alle Belgische provincies en bezoekt er grote en kleine brouwerijen. We krijgen info over de geschiedenis van de bedrijven, hun producten evenals een lijst van interessante cafés. Biertoerisme is echt in opmars.

Intussen leren we van alles over het gerstenat. Een goede brouwer beheerst het gistingproces perfect. Gist is een levend organisme en daarmee het moeilijkst te hanteren ingrediënt. Onze smaak is ook geëvolueerd. Honderd jaar geleden dronken Belgen bier van 3 tot 3,5 procent. Het waren de paters van Westmalle die in 1921 de 'dubbel' (wat wijst op tweemaal zoveel mout) brouwden, met tweemaal zoveel alcohol als hun gebruikelijke bier. Ze verkregen het hogere alcoholgehalte door suiker toe

te voegen. Later ontwikkelden de trappisten de tripel die een alcoholpercentage van 9,5 procent heeft. Dat was een revolutie in bierland: de reguliere tafeldrank werd een degustatieproduct.

We leren goed de verschillende smaken (zuur, zoet, zwaar, licht) kennen die van streek tot streek verschillen. En Verdonck lost ook enkele mysteries op, zoals waarom ze in West-Vlaanderen ook kriebelbrouwen, de trots van het Pajottenland. (EDS)

Erik Verdonck, *Bij de brouwer. 150 verhalen uit bierland België*, Davidsfonds, Leuven, 2013, 317 blz., 24,95 euro.

BOEK NON-FICTIE

Leve het compromis
Wouter Beke

Met *Het moedige midden* legt Wouter Beke de inhoudelijke basis voor wat moet leiden tot een vernieuwing van de christendemocratie in Vlaanderen. De tien hoofdstukken kregen – op één na – allemaal een tegenstelling als titel. Iets vóór het midden van het boek kreeg het vijfde hoofdstuk geen vraag als titel, maar een stelling die veeleer een uitroep tekent: *Voor het versterken van mensen*.

Beke toont zich een christendemocraat in hart en nieren. Hij hamert op terechte bekommernissen en houdt een pleidooi voor

waarden en normen. De tegenstellingen in de titels zijn maar schijnbaar. In feite streeft Beke overall 'het moedige midden' na. Daarover moet niemand cynisch doen. De nood aan sensatie in de marktgerichte media en de voortdurende kieskoorts maken het voor een politicus inderdaad lastig om naar de diepte te gaan en zich compromisbereid op te stellen. Op websites van kranten lezen mensen gretig de meest sensationele titels, maar even later vervelen de dwaze slogans hen weer. De verafgode kiezer weet ook niet goed wat hij wil.

Beke verwijst geregeld naar de christelijke traditie en cultuur. Ons daarvan afsnijden, zou een grote fout zijn, klinkt het. Uit die traditie komen immers de waarden voort die nog altijd door de grote meerderheid van de bevolking gedragen worden en die het noodzakelijke cement zijn van een democratische samenleving. Daarom is het ook des te spijtiger dat uit de nieuwe scheuten die Beke op de oude stronk wil enten, zo weinig passie en geloof spreken. Waren we eigenlijk niet vertrokken van de nood aan een verhaal?

Hoe dan ook zal er veel charisma en daadkracht nodig zijn

om de vier V-woorden van de nieuwe CD&V (verbinden, versterken, verzorgen en vooruitzien) ingang te doen vinden in een complexe samenleving, die sterk door een economische logica gedomineerd wordt. De vier V-woorden mogen dan in het midden liggen, de manier waarop men zich daarvoor inzet, mag niet middelmatig zijn.

Marktgewijs zit de vernieuwingsoperatie van CD&V alvast knap in elkaar, met een mooie naam (Innesto, 'ent' in het Italiaans) en dito logo. Via sociale media neemt de partijleiding de belangstellende rechtstreeks mee in het bad van de dialoog. En daar is het uiteindelijk waar u moet zijn, als u de moeite neemt dit boek te lezen. (LW)

Wouter Beke, *Het moedige midden*, Pelckmans, Kalmthout, 2013, 162 blz., 15,50 euro.